Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Teastas Sóisearach 2016

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Tíreolaíocht

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Réamhrá

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid a leanas:

- Braitheann na sonraí a theastaíonn in aon fhreagra ar an gcomhthéacs agus ar an mbealach ina gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna a sannadh don fhreagra ar an scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoina bhailí atá aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná samplaí etc. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile, etc.

Roinn 1

Ceadaigh 20 Ceist @ 3 mharc an ceann = 60 marc

1. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Gaineamhchloch (ii) Carraig dhríodair (iii) I gContae Chorcaí

2. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Lúba (ii) Glár (iii) Hidrileictreach

3. 3 @ 1 mharc an ceann
A. Galú **B**. Comhdhlúthú **C**. Frasaíocht

4. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Mall (ii) Dhomhantarraingt (iii) Forscreamh

5. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Háítí (ii) 2011 (iii) Scála Richter/Scála Mercalli/Scála Mercalli Modhnaithe

6. 3 @ 1 mharc an ceann
C. Croí Istigh **A**. Screamh **B**. Croí Amuigh

7. 1 @ 3 mharc
1,3,4

8A. 3 @ 1 mharc an ceann

X	**Y**
A	**2**
B	4
C	1
D	3

NÓ

8B. 3 @ 1 mharc an ceann

X	**Y**
A	**4**
B	3
C	1
D	2

9A. 3 @ 1 mharc an ceann
Oibrí monarchan, Grúdaire, Báicéir

NÓ

9B. 3 @ 1 mharc an ceann
A. Teach scoite **B**. Teach leathscoite **C**. Teach sraithe

10A. 1 @ 3 mharc
Taismhéadar

NÓ

10B. 1 @ 3 mharc
Bóireach

11. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Iúil (ii) 20 (iii) 70

12. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Mailí (ii) Íseal (iii) Gaineamhlach an tSahára

13. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Chailliúint (ii) Ísealchríche (iii) Dair

14. 1 @ 3 mharc
1,3,5

15. 3 @ 1 mharc an ceann

X	**Y**
A	4
B	1
C	2
D	**3**

16. 1 @ 3 mharc
Báisteach chioclónach nó fhronta

17. 1 @ 3 mharc
7.4 km

18. 3 @ 1 mharc an ceann

X	**Y**
A	3
B	**4**
C	1
D	2

19. 1 @ 3 mharc
120 m

20. 3 @ 1 mharc an ceann
(i) Tulra láir (ii) Chúlra láir (iii) Fiar

Comhlánaigh **Greille Mharcála an Fhillteáin** ar chlúdach tosaigh an Fhillteáin agus iontráil **Marc Iomlán an Fhillteáin** ar an **gcúinne uachtarach ar dheis den chéad leathanach** de script an iarrthóra, e.g. **F 46**.

Roinn 2

Ceadaigh Trí Cheist @ 30 marc an ceann

Ceist 1. DROMCHLA AN DOMHAIN AGUS GNÍOMHAÍOCHT GHEILLEAGRACH

A. Aolchloch

(i) Mínigh conas a fhoirmítear carraig aolchloiche.
Míniúchán amháin ar 6 mharc (Ráiteas 2 + Forbairt 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)

(ii) Déan cur síos ar **dhá** bhealach ar féidir le daoine úsáid **gheilleagrach** a bhaint as carraigeacha.
Dhá Chur Síos ar 2 mharc an ceann (Ráiteas 1 + Forbairt 1)

(10)

B. Tírdhreach Carstach

Mínigh, agus léaráid lipéadaithe mar chúnamh agat, conas a foirmíodh gné faoi thalamh **amháin** ar bith i dtírdhreach carstach.

Gné ainmnithe @ 1 mharc
Léaráid lipéadaithe @ 1 mharc
Míniúchán ar fhoirmiú @ 6 mharc (Ráiteas 2 + Forbairt 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)

Is féidir marc forbartha amháin a bhronnadh as faisnéis bhreise atá tugtha ar léaráid agus nach bhfuil sa fhreagra scríofa.
Is gá marc forbartha amháin a bhronnadh as próiseas.

(8)

C. Gníomhaíocht Gheilleagrach - Saothrú Móna

(i) Déan cur síos ar **dhá** shlí dhifriúla ar chabhraigh an teicneolaíocht le saothrú móna.
Dhá Chur Síos @ 3 mharc an ceann (Ráiteas 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)

(ii) Mínigh **dhá** chúis go bhfuil an táirgeadh móna ar bhonn tráchtála teoranta i mbratphortaigh.
Dhá Mhíniúchán @ 3 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Forbairt 1)

(12)

Ceist 2. FEACHTAÍ AIGÉIN, UISCIÚ AGUS FAIRSINGIÚ FÁSAIGH

A. Feachtaí Aigéin

(i) Ainmnigh na feachtaí aigéin lipéadaithe **X** agus lipéadaithe **Y**.
Dhá Fheacht @ 1 mharc an ceann

(ii) Mínigh **dhá** iarmhairt atá ag an bhfeacht aigéin **Y** ar aeráid na hÉireann.
Dhá Mhíniúchán ag 4 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Forbairt 1 + Forbairt 1)

(10)

B. Uisciú

(i) Luaigh cad is brí leis an téarma *uisciú*.
Ráiteas 1 mharc

(ii) Ainmnigh scéim uiscithe **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.
Ainm 1 mharc

(iii) Mínigh **dhá** bhuntáiste a bhaineann leis an scéim uiscithe seo.
Dhá Mhíniúchán @ 4 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Forbairt 1 + Forbairt 1)
Más neamhbhailí an scéim uiscithe atá ainmnithe, ná bronn ach marcanna Ráitis amháin.

(10)

C. Fairsingiú Fásaigh

(i) Mínigh cúis nádúrtha **amháin** agus mínigh cúis dhaonna **amháin** atá le fairsingiú fásaigh.
Dhá Mhíniúchán ag 3 mharc an ceann (Ráiteas 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)
Ná glac le téamh domhanda ach uair amháin.

(ii) Déan cur síos ar **dhá** iarmhairt a bhíonn ar fhairsingiú fásaigh.
Dhá Chur Síos @ 2 mharc an ceann (Ráiteas 1 + Forbairt 1)

(10)

Ceist 3. MEASCÁN TÍREOLAÍOCHTA

Freagair **TRÍ CINN AR BITH** de na ceisteanna **3A**, **3B**, **3C**, **3D**.

3A. Gréasáin Lonnaíochta Nua

(i) Ainmnigh tír **amháin** ina bhfaightear poldair.
Ainm 1 mharc

(ii) Mínigh cúis **amháin** gur bunaíodh lonnaíochtaí nua ar pholdair.
Míniúchán amháin ar 3 mharc (Ráiteas 2 + Forbairt 1)

(iii) Déan cur síos ar **dhá** shaintréith a bhaineann le lonnaíochtaí ar pholdair.
Dhá Chur Síos @ 3 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Forbairt 1)

(10)

3B. Athrú Daonra

Mínigh an tionchar a bhí ag **dhá** cheann de na tosca a leanas ar ráta athraithe an daonra i dtír ar bith a bhfuil staidéar déanta agat uirthi:

- Soláthar bia
- Sláinte
- Cogadh
- Oideachas
- Forbairtí teicneolaíochta
- Ionad na mban sa tsochaí.

Dhá Mhíniúchán @ 5 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Forbairt 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)

Chun leas an iarrthóra, cuirtear 1 mharc forbartha ar a mhéad in áirithe do thír a ainmniú.
Dhá thoisc as an tír chéanna is gá a bheith ann.
Mura bhfuil tír ainmnithe, ná bronn ach marcanna Ráitis amháin.

(10)

3C. Neamhionannas Geilleagrach - Trádáil

Scrúdaigh an phíchairt thuas a thaispeánann dáileadh an bhrabúis a dhéantar ar tháirgeadh caife agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Cén céatadán den bhrabús ar tháirgeadh caife a théann go dtí lastóirí agus lucht rósta caife?
Freagra: 55% @ 1 mharc

(ii) Ríomh **X**, an céatadán den bhrabús ar tháirgeadh caife a théann go dtí na miondíoltóirí.
Freagra: 25% @ 2 mharc

(iii) Mínigh **dhá** iarmhairt dhiúltacha atá ag trádáil éagórach ar gheilleagair thíortha sa domhan i mbéal forbartha.
Dhá Mhíniúchán @ 3 mharc an ceann (Ráiteas 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)

(iv) Ainmnigh sampla de thír sa domhan i mbéal forbartha a bhfuil iarmhairt ag trádáil éagórach uirthi.
Ainm 1 mharc

(10)

3D. Imirce

(i) Ainmnigh sampla **amháin** d'imirce aonair a bhfuil staidéar déanta agat air.
Ainm 2 mharc
Lorg tuiscint ar Imirce Aonair.

(ii) Mínigh **dhá** thoisc bhrú a bhaineann leis an sampla seo d'imirce aonair.
Dhá Mhíniúchán @ 3 mharc an ceann (Ráiteas 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)
Is gá na tosca a bheith ábhartha don sampla atá ainmnithe i gcuid (i).

(iii) Déan cur síos ar shlí **amháin** a ndeachaigh an imirce aonair seo i bhfeidhm ar an gceantar a ndeachaigh daoine ar imirce as.
Cur Síos amháin @ 2 mharc (Ráiteas 1 + Forbairt 1)
Is gá an tslí a bheith ábhartha don sampla atá ainmnithe i gcuid (i).

(10)

Ceist 4. **UIRBIÚ**

A. Talamhúsáid Uirbeach

Scrúdaigh an **tAERFÓTAGRAF** a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tabhair cur síos agus míniú ar **thrí** thalamhúsáid uirbeacha éagsúla atá le feiceáil ar an aerfótagraf.
Bain úsáid as fianaise ón aerfótagraf chun tacú le do fhreagra.

Talamhúsáid Uirbeach 1 **(Ráiteas 2 + Forbairt 1 + Forbairt 1)**
Talamhúsáid Uirbeach 2 **(Ráiteas 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)**
Talamhúsáid Uirbeach 3 **(Ráiteas 1 + Forbairt 1 + Forbairt 1)**

Mura bhfuil talamhúsáid ainmnithe nó má tá téarmaíocht mhícheart ann sa fhreagra, ná bronn ach marcanna Ráitis amháin.

(10)

B. Fadhbanna Uirbeacha

(i) Luaigh an bhrí atá le gach ceann de na téarmaí a leanas:

- *Meathlú uirbeach*
- *Sraoilleáil uirbeach.*

Dhá Ráiteas @ 2 mharc an ceann (Á ngrádú mar seo a leanas: 2/1/0)

(ii) Déan cur síos ar **dhá** fhadhb a bhaineann le sraoilleáil uirbeach.
Dhá Chur Síos @ 3 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Forbairt 1)

(10)

C. Uirbiú sa Domhan i mBéal Forbartha

(i) Ainmnigh cathair **amháin** sa domhan i mbéal forbartha a bhfuil dlús ard daonra inti agus a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.
Ainm 2 mharc

(ii) Mínigh **dhá** fhadhb a thagann chun cinn mar thoradh ar dhlús ard daonra sa chathair sa domhan i mbéal forbartha a ainmníodh i gcuid (i) thuas.
Dhá mhíniúchán @ 4 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Forbairt 1 + Forbairt 1)

Mura bhfuil cathair ainmnithe, nó má tá cathair neamhbhailí ainmnithe, sa fhreagra i gcuid (i), ná bronn ach marcanna Ráitis amháin.

(10)

Ceist 5. **LÉARSCÁIL NA SUIRBHÉIREACHTA ORDANÁIS AGUS AN tAERFÓTAGRAF**

A. Scrúdaigh **LÉARSCÁIL NA SUIRBHÉIREACHTA ORDANÁIS** a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar an léarscáil.

Ar do shracléarscáil, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann acu seo a leanas:

- Cuan Chathair na Mart
- An limistéar faoi fhoirgnimh le hais a chéile i gCathair na Mart
- An bóthar N59
- An Abhainn Bhuí.

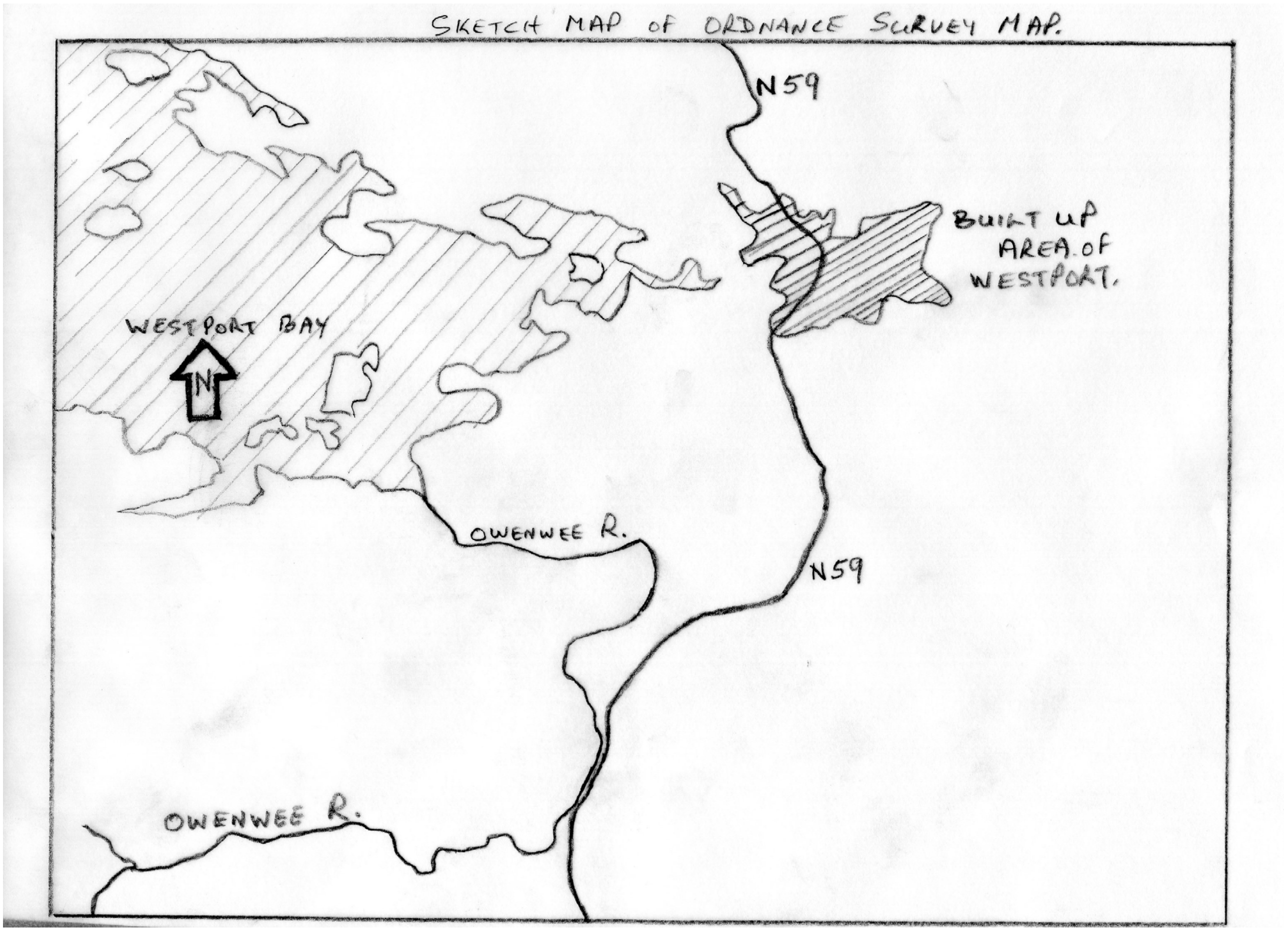

Ceithre ghné taispeánta agus ainmnithe @ 2 mharc an ceann

Cruth agus Treoshuíomh @ 2 mharc (1 + 1)

(10)

B. Scrúdaigh **LÉARSCÁIL NA SUIRBHÉIREACHTA ORDANÁIS** a thugtar leis an bpáipéar seo.

Mínigh **trí** chúis a mb'fhéidir go meallfaí turasóirí go dtí an limistéar ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis, agus fianaise ón léarscáil agat mar thaca le gach cúis.

Trí Mhíniúchán @ 4 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Fianaise 1 + Forbairt 1)

(12)

C. Scrúdaigh an **tAERFÓTAGRAF** a thugtar leis an bpáipéar seo.

Déan cur síos ar **dhá** shlí a ndéanann an t-údarás áitiúil bainistiú ar thrácht sa bhaile, agus fianaise ón aerfótagraf agat mar thaca le do fhreagra.

Dhá Chur Síos @ 4 mharc an ceann (Ráiteas 2 + Fianaise 1 + Forbairt 1)

(8)